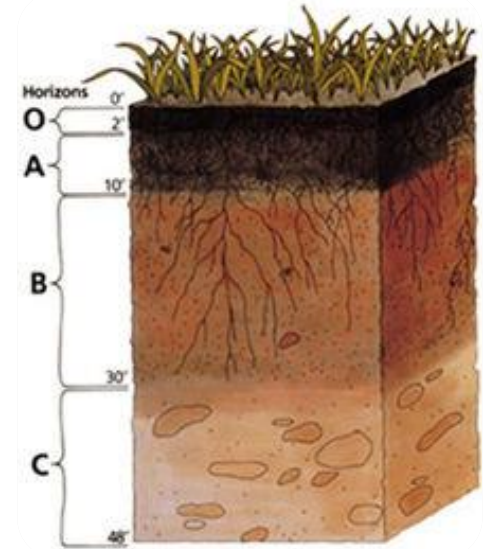
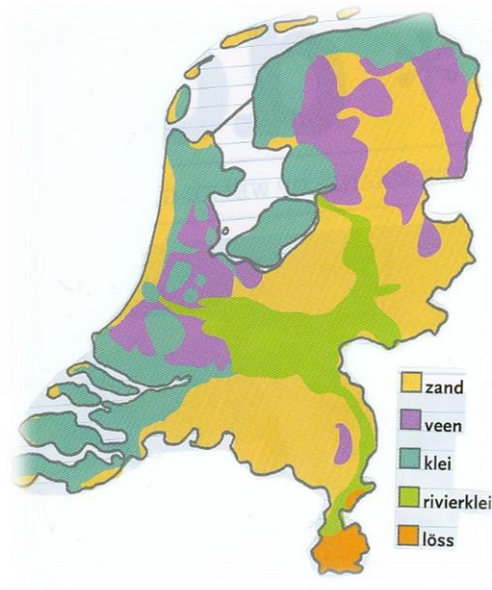

“De bodem als basis” (Exact Basis / Scheikunde)

Programma voor vandaag:

- Bodem als basis – introductie
- Atomen, moleculen en stoffen
- Periodiek systeem van de Elementen
- Aggregatietoestanden
- Opdrachten

De bodem als basis

Dè bodem bestaat niet.....

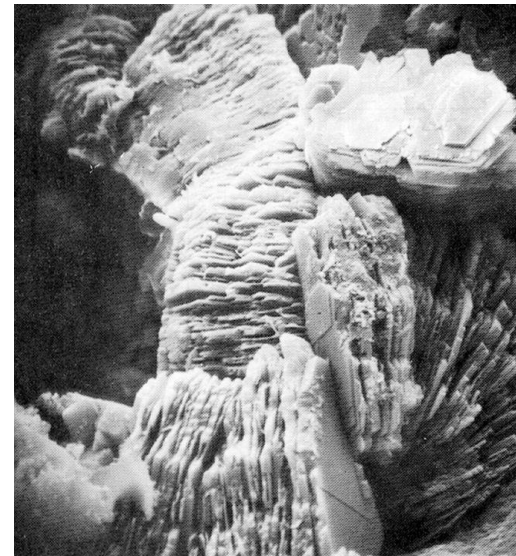
Er zijn veel "bodems".....

Zandkorrels:

Kleideeltjes:

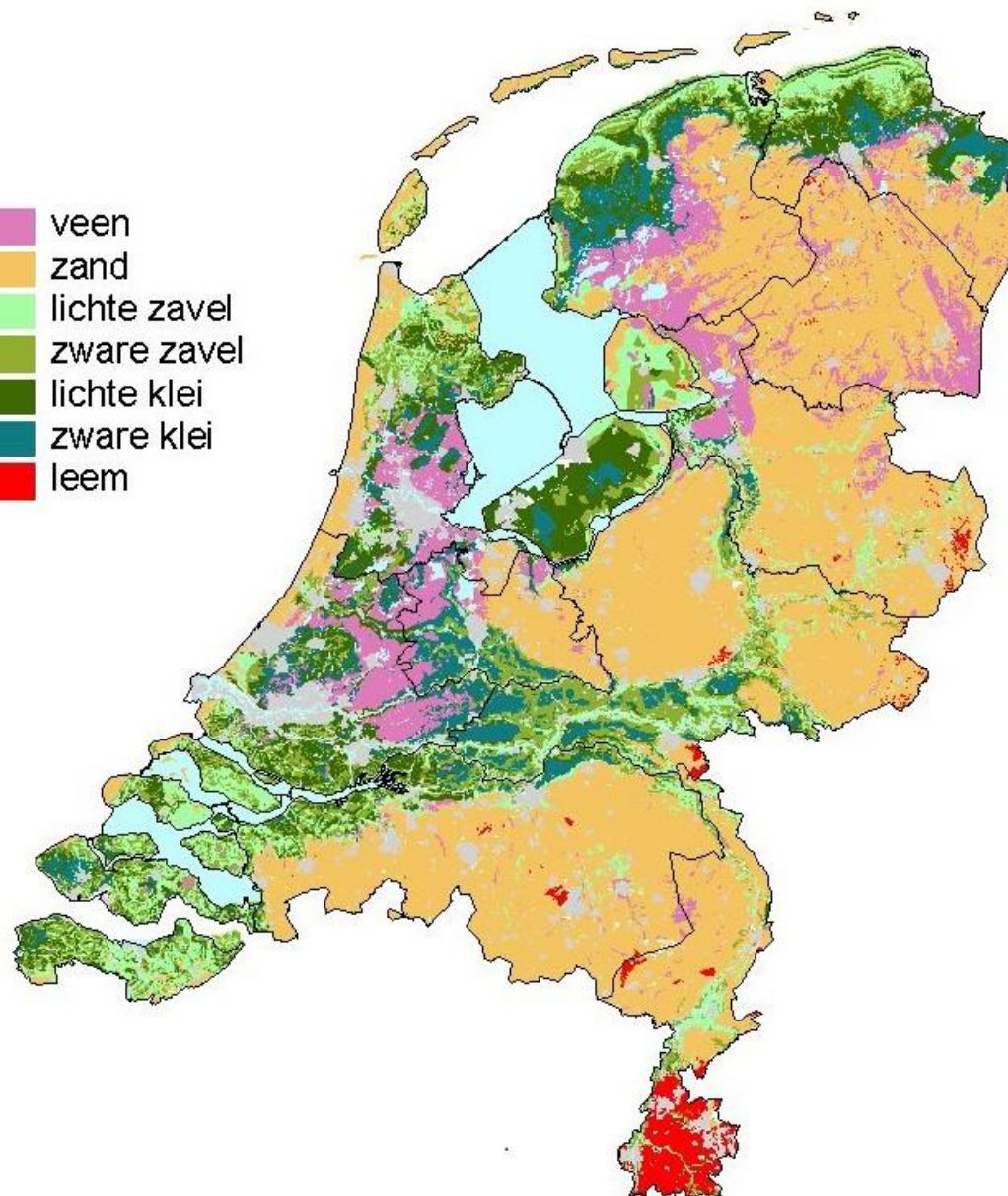
Kleideeltjes
vergroot met een
elektronenmicro-
scoop.

Het zijn platte
deeltjes, die kunnen
'opstapelen'.

Ze zijn elektrisch
geladen en werken
als een magneet op
voedingsstoffen.
Ook kunnen ze
vocht vasthouden.

Grondsoortenkaart Nederland

- veen
- zand
- lichte zavel
- zwارة zavel
- lichte klei
- zwارة klei
- leem

De bodem als basis

Voor begrip van de bodem is kennis nodig van scheikunde / chemie over:

- Samenstelling van stoffen
- Bouw van de materie
- Eigenschappen en gedrag van stoffen

Wat zijn "atomen"?

Atomen zijn de kleinste deeltjes waaruit moleculen zijn opgebouwd.

Er zijn ongeveer 100 verschillende atomen.

Je kunt ze je voorlopig voorstellen als hééél kleine bolletjes.

De grootte van atomen?

Varieert van ca. 40 tot 300 pm ("picometer)
(picometer = 10^{-12} m = 0,0000000000001 meter

Ofwel:

er passen ca. **100 miljoen atomen**

op een rij in **1 mm**

Wat zijn "elementen"?

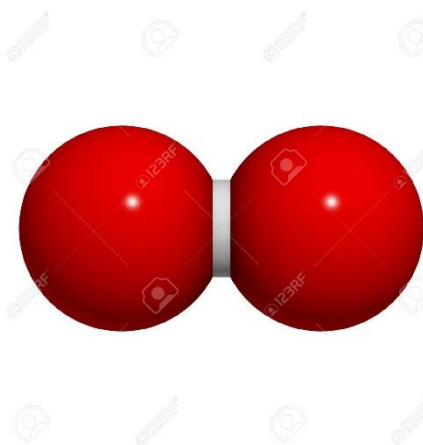
Elementen zijn stoffen,
die bestaan uit maar één soort atomen.

Voorbeelden:

ijzer

zuurstof

Atoom op reis

Periodiek Systeem een overzicht van alle atomen

Periodiek Systeem der Elementen

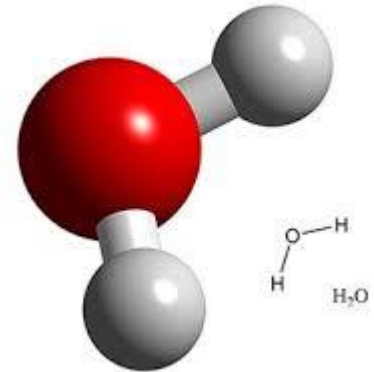
1 IA New Original												13 IIIA						14 IVA		15 VA		16 VIA		17 VIIA		18 VIIIA																																					
1 H Waterstof 1.00784	2 He Helium 4.002602											5 B Bor 10.811	6 C Koolstof 12.0107	7 N Stikstof 14.00674	8 O Zuurstof 15.9994	9 F Fluor 18.9984032	10 Ne Neon 20.1797											13 Al Aluminium 26.981538	14 Si Silicium 28.0855	15 P Fosfor 30.973761	16 S Zwavel 32.059	17 Cl Chloor 35.453	18 Ar Argon 39.948																														
3 Li Lithium 6.941	4 Be Beryllium 9.012182											19 K Kalium 39.0983	20 Ca Calcium 40.078	21 Sc Scandium 44.955910	22 Ti Titanium 47.867	23 V Vanadium 50.9415	24 Cr Chroom 51.9961	25 Mn Mangaan 54.938049	26 Fe Izer 55.8457	27 Co Kobalt 58.933200	28 Ni Nikkel 58.6934	29 Cu Koper 63.546	30 Zn Zink 65.409	31 Ga Gallium 69.723	32 Ge Germanium 72.64	33 As Arsenium 74.92160	34 Se Zelen 78.95	35 Br Broom 79.904	36 Kr Krypton 83.798											37 Rb Rubidium 85.4678	38 Sr Strontium 87.62	39 Y Yttrium 88.90585	40 Zr Zirkonium 91.224	41 Nb Niobium 92.90638	42 Mo Molybdeen 95.94	43 Tc Technetium (98)	44 Ru Ruthenium 101.07	45 Rh Rhodium 102.90550	46 Pd Palladium 106.42	47 Ag Zilver 107.8682	48 Cd Cadmium 112.411	49 In Indium 114.818	50 Sn Tin 118.710	51 Sb Antimonium 121.760	52 Te Telluur 127.60	53 I Jodium 126.90447	54 Xe Xenon 131.293						
55 Cs Cesium 132.90545	56 Ba Barium 137.327	57 to 71										72 Hf Hafnium 178.49	73 Ta Tantalum 180.9479	74 W Wolfram 183.84	75 Re Rhenium 186.207	76 Os Osmium 190.23	77 Ir Iridium 192.217	78 Pt Platina 195.078	79 Au Goud 196.96655	80 Hg Kwik 200.59	81 Tl Thallium 204.3833	82 Pb Lood 207.2	83 Bi Bismut 208.98038	84 Po Polonium (209)	85 At Astatium (210)	86 Rn Radon (222)											87 Fr Francium (223)	88 Ra Radium (226)	89 to 103										104 Rf Rutherfordium (261)	105 Db Dubnium (262)	106 Sg Seaborgium (266)	107 Bh Bohrium (264)	108 Hs Hassium (265)	109 Mt Meitnerium (268)	110 Ds Darmstadtium (271)	111 Rg Roentgenium (272)	112 Uub Ununbium (285)	113 Uut Ununtrium (284)	114 Uuq Ununquadium (289)	115 Uup Ununpentium (288)	116 Uuh Ununhexium (282)	117 Uus Ununseptium	118 Uuo Ununoctium
Atomic masses in parentheses are those of the most stable or common isotope.																																																															
Design Copyright © 1997 Michael Dayah (michael@dayah.com), http://www.dayah.com/periodic/																																																															
57 La Lanthanium 138.9055	58 Ce Cesium 140.116	59 Pr Praseodymium 140.90765	60 Nd Neodymium 144.24	61 Pm Promethium (145)	62 Sm Samarium 150.36	63 Eu Europium 151.964	64 Gd Gadolinium 157.25	65 Tb Terbium 158.92534	66 Dy Dysprosium 162.500	67 Ho Holmium 164.93032	68 Er Erbium 167.259	69 Tm Thulium 168.93421	70 Yb Ytterbium 173.04	71 Lu Lutetium 174.967	89 Ac Actinium (227)	90 Th Thorium 232.0381	91 Pa Protactinium 231.03688	92 U Uranium 238.02891	93 Np Neptunium (237)	94 Pu Plutonium (244)	95 Am Americium (243)	96 Cm Curium (247)	97 Bk Berkelium (247)	98 Cf Californium (251)	99 Es Einsteinium (252)	100 Fm Fermium (257)	101 Md Mendelevium (258)	102 No Nobelium (259)	103 Lr Lawrencium (262)																																		

Note: The subgroup numbers 1-10 were adopted in 1984 by the International Union of Pure and Applied Chemistry. The names of elements 112-118 are the Latin equivalents of those numbers.

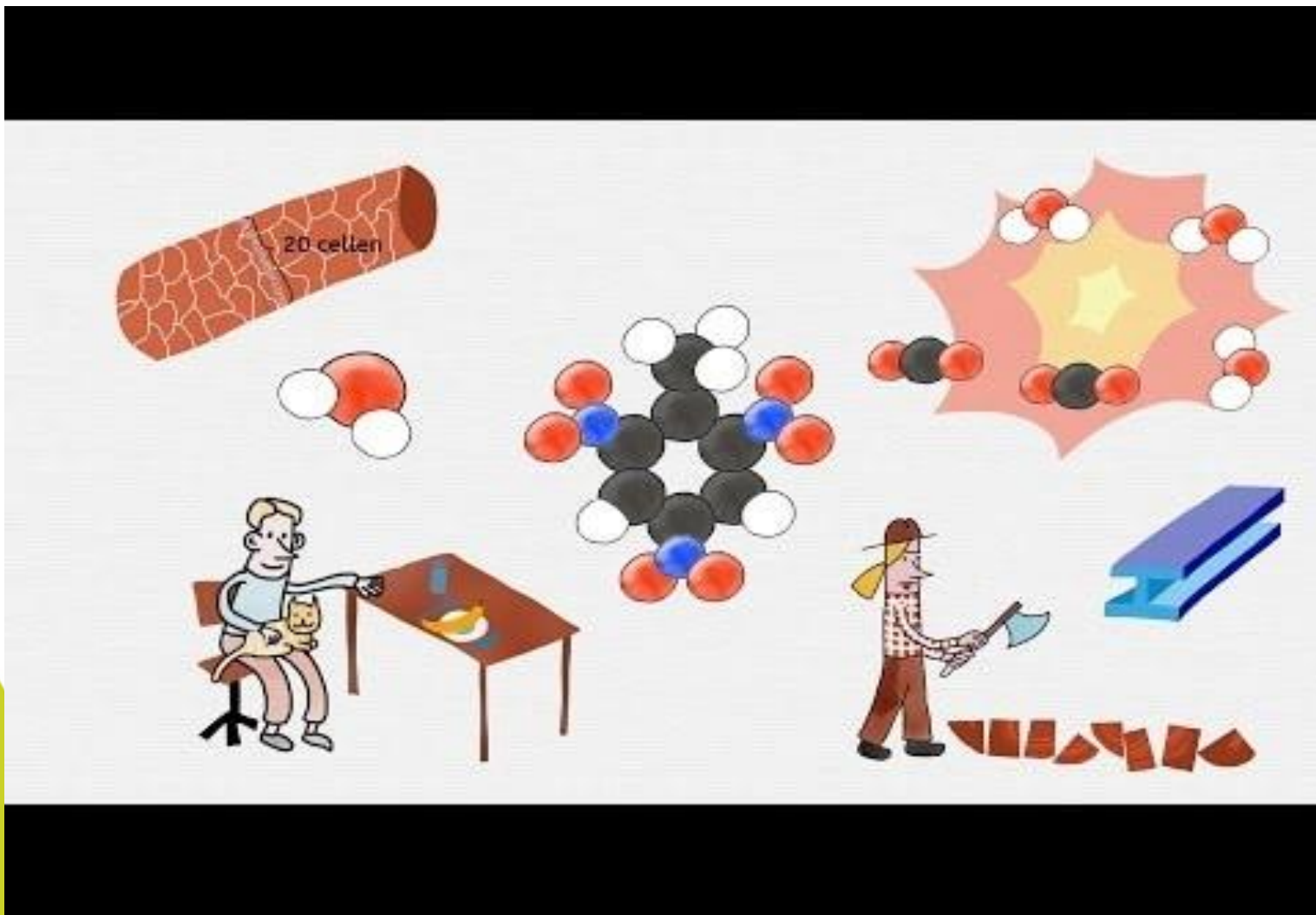
<http://www.ptable.com/?lang=nl>

Wat zijn "moleculen"?

De kleinste deeltjes van een stof met de eigenschappen van die stof, opgebouwd uit atomen.

Wat zijn moleculen?

Indeling van stoffen naar voorkomen / fase / aggregatietoestand:

Vaste stof:

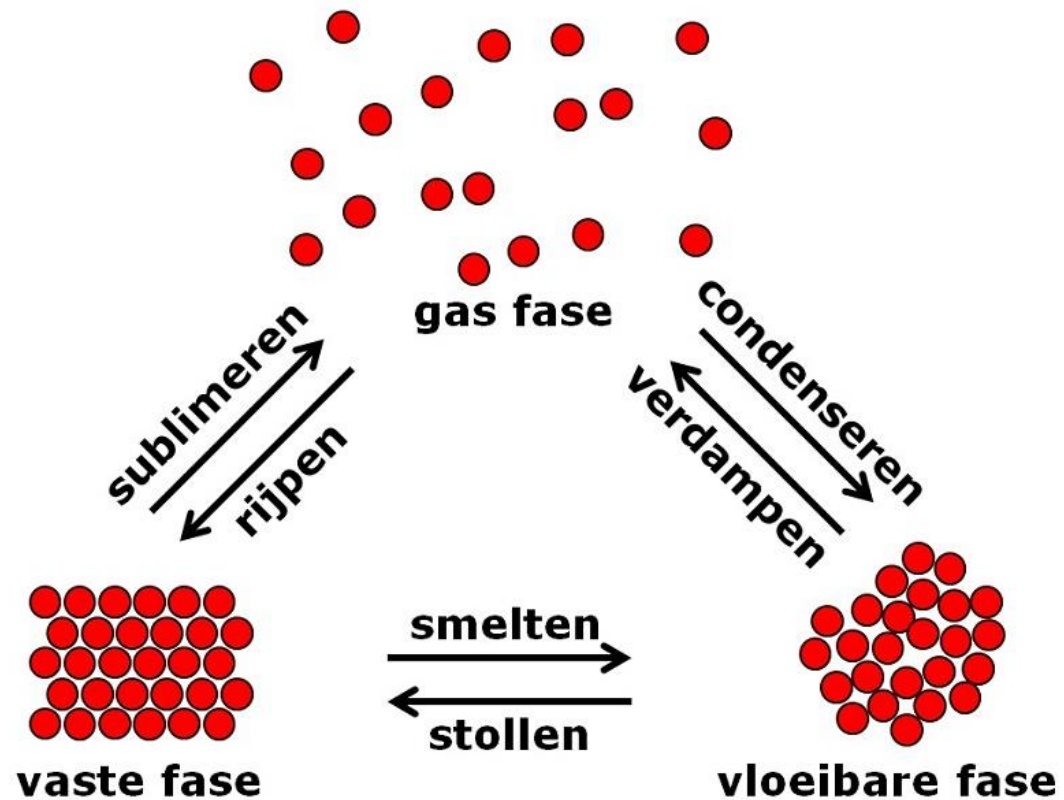
Vloeistof:

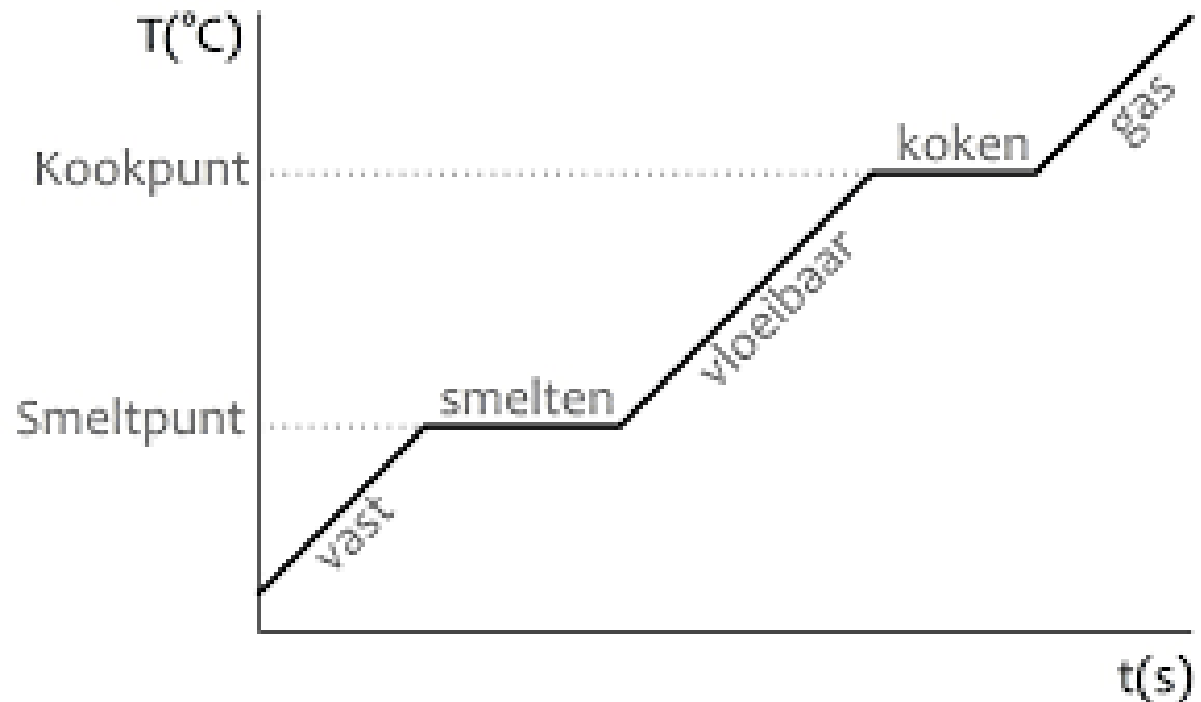
Gas:

Overgang van de ene fase naar de andere is een fysisch proces: **omkeerbaar!**

In welke **fase** een stof verkeert, hangt af van de temperatuur: zie het smelt- en kooktraject

Vragen over het Periodiek Systeem:

- Hoeveel verschillende metaal atomen zijn er?
- En hoeveel niet – metaal atomen?
- Waar staan de niet – metalen in het Periodiek Systeem?

Maak een Word document waar je alle scheikunde opdrachten van deze periode gaat maken en regelmatig aan je docent ter inzage geven.

Maak nu een **samenvatting** van
paragrafen 1.1 t/m 1.3 van het lesboek.

Maximaal 1 kantje A4, maar goed leesbaar
Nederlands!

